

Cultural Criminology

An Invitation

OLGA PETINTSEVA^a

FERRELL, J., HAYWARD, K. & YOUNG, J. (2015). *Cultural Criminology. An Invitation* (2nd ed.). London: Sage.

Panopticon, 36 (5), 489-493

© 2015 Maklu | ISSN 0771-1409 | September 2015

^a Academisch assistent, Vakgroep Criminologie, Strafrecht en Sociaal Recht, Universiteit Gent (corresp.: olga.petintseva@ugent.be).

Na de succesvolle eerste editie van het boek *Cultural Criminology, An Invitation* (2008), nodigen de drie reuzen van de culturele criminologie de lezer opnieuw uit om zich onder te dompelen in hun verhaal. De ontwikkelingen binnen de fluïde laatmoderne context waarin transgressie, criminaliteit en criminaliteitscontrole zich situeren, evenals de inherente zelf-reflexiviteit van de cultureel criminologische benadering vereisen immers voortdurende actualisering en verfijning.

Hun focus benoemen de auteurs zelf het beste als: '[...] *an approach that addresses class and crime as lived experience, a model that highlights meaning and representation in the construction of transgression, and a strategy designed to untangle the symbolic entrapments laid by late capitalism and law*' (p. 21). De rode draad is de culturele gevoeligheid en aandacht voor individuele en collectieve betekenisgeving van transgressie en allerlei vormen van sociale controle, met oog voor de dynamiek van de strijd voor moraliteit en culturele identiteit. Dit alles wordt besproken tegen de achtergrond van de culturele en structurele globale realiteit, alsook de machtsverhoudingen erin. De hele bijdrage is een aanklacht tegen statische cultuurnoties en is een goed gestoffeerd pleidooi voor kritische criminologie in de hedendaagse context, met aandacht voor beleving, beeldvorming en communicatie. In deze context, zo stellen de auteurs, treedt er een grensvervaging op tussen het visuele, het virtuele en het reële; tussen actie en reactie; tussen het lokale en het globale; het objectieve en het subjectieve. In die zin weigeren ze om terug te grijpen naar dichotomieën en simplificaties. Ze pleiten voor integratie van ambiguïteit, nuance en dynamiek, alsook voor het exploreren van mogelijkheden tot creatieve progressieve acties. In zekere zin zijn ze ook niet mals voor sommige stromingen binnen de kritische criminologie zelf, waarbij aangenomen wordt dat criminaliteit en criminaliteitscontrole statisch zijn, waarbij symbolische betekenissen in de reconstructie van ongelijkheden genegeerd worden en waarbij onderzoekers zich weleens schuldig maken aan wie-zoekt-die-vindt praktijken (zie bijvoorbeeld kritiek van SANDBERG (2015) op reductie van ambiguïteit en zoeken naar bevestiging van de bestaande theoretische kaders). In navolging van MILLS (1959) pleiten ze voor analyses gegrond in de individuele en maatschappelijke realiteit, in tegenstelling tot abstract empiricisme enerzijds en *grand theory* anderzijds. Culturele criminologen plaatsen de analytische focus op betekenis, beleving en creatief omgaan met de duizelingwekkende onzekerheid, fluïditeit, zoektocht

naar identiteit in het laatmoderne tijdperk van onmiddellijkheid, mobiliteit van mensen, goederen en beelden, uitsluiting en excessief individualisme.

In tegenstelling tot de beginjaren van de culturele criminologie, toen de nadruk hoofdzakelijk lag op jeugdige transgressies en straatetnografieën, heeft men aandacht voor zeer uiteenlopende types van delinquentie en controle, in termen van ernst, motieven, schaal, effecten en (verschillende soorten) ruimtes (zie HAYWARD, 2012).

Voorts is het duidelijk dat de Angelsaksische traditie van de culturele criminologie zich op het vlak van empirische studies meer uitbreidt naar internationale contexten (o.a. Zuid-Amerika). Het spreekt voor zich dat de inherent globale focus met zich meebrengt dat culturele criminologen op zoek gaan naar globale dynamieken, zelfs in de meest lokale contexten (zie bv. REDMON, 2014). Toch blijft cultureel criminologische theorievorming vrij sterk georiënteerd op de geografische, historische en politiek-economische contexten van de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk (op enkele vermeldingen van Frankrijk, Brazilië en het Midden Oosten na).

VOOR ELK WAT WILS ...

Het boek is een kloof aan kennis en biedt een exceptioneel balans tussen een inleidend basiswerk en diepgang. Het is niet alleen een introductie tot de culturele criminologie maar ook tot de theoretische stromingen waaruit deze benadering is ontstaan, alsook waartegen het zich expliciet afzet (*i.e.* rationele keuzebenaderingen, visies die deviant gedrag zien als gebrek aan cultuur, de assumpties van het bestaan van een normatief consensus, enz.). Op theoretisch vlak is het een *must read* voor zowel een eerstejaars student als een ervaren academicus (al kan ik het niet laten om op te merken dat het jammer is dat in deze 2de editie het stuk over de *moral panics* naar de achtergrond werd verschoven).

FERRELL, HAYWARD en YOUNG brengen een geïntegreerde introductie tot de criminologische theorievorming alsook de toepassing ervan in verschillende domeinen. Op dat gebied is het boek eveneens een interessante vondst voor onderzoekers op zoek naar inspirerende thema's enerzijds en een analytische lens anderzijds. Nieuw in deze tweede editie zijn de suggesties van verschillende relevante domeinen die beperkt bestudeerd zijn vanuit een cultureel gevoelig perspectief: onder meer de snelgroeïende groene culturele criminologie (overigens zeer bevattelijk uiteengezet), culturele terrorismestudies en de tot dusver helemaal onderbelichte culturele victimologie.

Tevens biedt het boek methodologische handvaten aan. Trouw aan zichzelf, schuiven de culturele criminologen etnografie naar voren als de geprefereerde benadering. Desalniettemin, gaan zij veel verder dan een standaard uiteenzetting en bespreken ze verschillende varianten van etnografisch onderzoek dat in de laatmoderne context prangend relevant is: *instant* etnografie, *liquid* etnografie, auto-etnografie (nieuw in de tweede editie), visuele methoden, etnografische inhoudsanalyse, enz. Het boek biedt niet de ruimte om een gedetailleerde handleiding voor elke methode te bespreken (als zo'n kookboekrecept format al *überhaupt* mogelijk is), maar de meer gevorderde lezer krijgt een duidelijk beeld van elke benadering, alsook voorbeelden van kritisch empirisch onderzoek.

Het boek is doorspekt met illustraties die de criminologische relevantie van alledaagse situaties alsook van globale ontwikkelingen treffend aantonen en die voor een zeer ruim publiek herkenbaar zijn (de bespreking van de context evenals de voorbeelden zijn grondig geüpdatet bij de herwerking van de eerste editie). De lezer krijgt inzicht in culturele aspecten van verzet, mobiliteit, communicatie, beeldvorming, sociale media, symboliek, consumptie, commodificatie en identiteitspolitiek.

Een leuk extraatje zijn de suggesties van relevante literatuur maar ook van films en websites die minder bekend zijn (in de tweede editie zijn deze suggesties aanzienlijk uitgebreid).

IN GESPREK MET CRITICI

Ten opzichte van de eerste editie kenmerkt het boek zich door het dialoog-achtige karakter, waarbij de auteurs ingaan op de kritieken die door de jaren heen zijn geformuleerd op hun benadering. Heel wat constructieve kritieken worden geïntegreerd, andere dan weer stevig weerlegd. Zo erkennen ze meer uitdrukkelijk de inherent politieke aard van criminalisering. De beschuldiging van romantiserende criminologie weerleggen ze met de explicitering van hun epistemologische uitgangspunten. De kritiek dat culturele criminologen zich vooral bezighouden met de uitingvormen van criminaliteit(scontrole) en niet de achtergronden ervan (WEBBER, 2007) wordt deels weerlegd, dit niet alleen op retorisch niveau, maar ook met voorbeelden van empirisch onderzoek geïnspireerd door de culturele criminologie. 'Deels' omdat het *à la* KATZ uitgangspunt dat emotie en ervaring ons helpen om de achtergronden te bergrijpen (en niet zozeer *vice versa*) (KATZ, 1988) centraal staat (*infra*). Ten slotte wordt de kritiek van de cultureel criminologische masculiniteit ('*it's just boys studying boys*', zoals de auteurs zelf vermelden) weerlegd maar dan eerder in termen van methoden (*i.e.* feministische epistemologie en dus de afwijzing van abstractie en universalisme). In het algemeen, besteedt de tweede editie iets meer ruimte aan gender (in het stukje '*Cultural criminology and the politics of gender*'), ook al zijn de auteurs niet mals voor sommige feministische benaderingen die gender als individuele identiteit en verwezenlijking zien.

Overall is de toon ietwat defensief, maar FERRELL, HAYWARD en wijlen YOUNG gaan wel degelijk een ernstige discussie aan met zowel hun sympathisanten als critici.

IN CONFRONTATIE MET MAINSTREAM CRIMINOLOGIE

Ik haalde al aan dat culturele criminologie door FERRELL, HAYWARD en YOUNG op een schitterende wijze, doch met de nodige kritische toon wordt ingebed binnen de kritische criminologie. Het hoeft niet te verbazen dat de drie al helemaal niet spaarzaam zijn in hun kritieken van *mainstream* criminologie. Ze noemen dit zelf 'gezonde intellectuele onenigheid', maar ze maken ook zeer duidelijk dat ze niet opgeslorpt willen worden door positivistische, niet-onafhankelijke en simplificerende 'criminaliteitswetenschap'. De toon is op sommige punten zeer sterk. Als het aankomt op de methodologische discussie, sporen de auteurs criminologen aan om aandacht te hebben voor complexe verhalen die nauw aansluiten bij de realiteiten en deze realiteiten niet te reduceren tot starre universalismen en de mensen erin tot levenloze onderzoeksobjecten (in tegenstelling tot de eerste editie, krijgt '*Against criminological method*' zelfs een apart hoofdstuk). Waar hun kritiek op plat positivisme, de transcendentie van cijfers en methodologisch fetisjisme geheel terecht is, lijkt de radicale afwijzing van alle kwantitatieve methoden nogal kort door de bocht (terwijl HAYWARD (2013) eerder zelf een openheid naar kwantitatieve methoden liet uitschijnen). Als kritische criminoloog onderschrijf ik volledig de scepsis ten opzichte van abstracte, onleesbare en op zichzelf levende statistische analyses. Tegelijkertijd kan kwantitatief onderzoek bijvoorbeeld helpen nagaan hoe wijdverspreid allerlei discriminatoire processen, machtsmisbruiken, milieuschade ... zijn, waarover ook culturele criminologen schrijven. Dit mag dan wel minder gedetailleerde inzichten bieden in de dynamiek van deze processen maar het heeft ongetwijfeld in belangrijke mate emancipatoir potentieel dat niet zonder meer van tafel mag worden geveegd met absolute stellingen (waartegen de auteurs zich trouwens uitdrukkelijk uitspreken). Ook laten ze het '*get your hands dirty*' criterium van de Chicago School

domineren: zo wordt bijvoorbeeld het gebruik van de gegevens geproduceerd in de context van de strafrechtsbedelingsinstellingen enthousiast afgewezen, terwijl ook dit soort data zich (met de nodige nuance en kritisch oog) mijns inziens aan een cultureel criminologische analyse laat onderwerpen. Dit brengt me bij mijn volgend punt.

IS ER PLAATS VOOR EEN INSTITUTIONELE CULTURELE CRIMINOLOGIE?

FERRELL, HAYWARD en YOUNG hebben aandacht voor de rol van de staat als facilitator van geweld en zien acties van 'de staat' als een cultureel respons en als creatie van nieuwe vormen van controle (dit komt het meeste aan bod in het nieuwe in deze editie hoofdstuk '*War, terrorism and the state*', terwijl in de eerste editie slechts een bescheiden sectie besteed was aan '*Imagining a cultural criminology of the state*'; de focus ligt weliswaar uitsluitend op oorlog en terrorisme). Zoals eerder vermeld, vertrekken de culturele criminologen in empirisch onderzoek echter steeds vanuit de individuele actie en de vraag waarom individuen iets doen, om dit vervolgens in een ruimere context te kaderen. Het lijkt dan ook waardevol om de vraag om te draaien en te vertrekken vanuit de institutionele realiteit (bijvoorbeeld van de instellingen van de strafrechtsbedeling) om vervolgens na te gaan hoe er in specifieke cases en/of door individuele actoren hiermee wordt omgegaan, hoe dit gereproduceerd maar ook uitgedaagd wordt. Dit botst misschien enigszins met de kritische humanistische positie en de bijbehorende start bij beleving en ervaring maar in principe biedt de benadering een theoretische omkadering voor studies die in de omgekeerde richting gaan, al is dit vooralsnog te beperkt vertaald naar empirisch cultureel criminologisch onderzoek.

HOE BELANGRIJK IS DISCOURS VOOR DE CULTURELE CRIMINOLOGIE?

In verschillende stukken van het boek flirten de auteurs met constitutieve criminologie (zo vragen ze zich bijvoorbeeld af: '*how would a constitutive cultural criminology of war look like?*' (p. 130)). Desalniettemin blijft hun aandacht voor taal en discours ondergeschikt aan beeld. Het is niet zo dat ik van de culturele criminologe de postmodernistische obsessie met proza verwacht (HENRY & MILOVANOVIC, 2000), dit zou immers een grotere afstand van beleving betekenen. Tegelijkertijd biedt culturele criminologie potentieel voor een deconstructionistische kritiek van discours gepresenteerd als ideologie-vrije 'informatie'. De benadering is responsief voor de complexiteit van communicatie, beeldvorming, collectieve codes, semiotiek, enz. Wel, taal is ook niet-statisch en betekenisvol, discours is een praktijk, niet louter een beschrijving van de realiteit. Hieruit kunnen de dominante denkwijzen worden gehaald, stemmen die onderdrukt worden, maar ook degene die zich niet zonder meer laten onderdrukken. Voorts heeft discours effecten die zeer reëel kunnen zijn (BACCHI, 2009). De auteurs hebben reeds aandacht voor het visuele, kunst, muziek, enz., maar de rol van taal blijft ondergeschikt in cultureel criminologisch onderzoek. Zo stellen ze op een bepaald moment dat ze interesse hebben in '*the ways in which image intertwines with action*' (p. 50), waarop spontaan de vraag rijst waarom dit niet zou opgaan voor taal? In het boek wordt enkel kort gesproken over etnografische inhoudsanalyse (hoofdzakelijk gericht op media-beeldvorming), maar het 'cultureel oog' voor narratieven en discours is vooralsnog niet helemaal geopend (zo wordt discours subtiel weggebonjourd onder de noemer 'constitutieve criminologie', ideeën van de narratieve criminologie worden vermeld maar niet uitdrukkelijk geïntegreerd en zijn er betrekkelijk weinig voorbeelden van dat soort onderzoek). In de anders zeer diverse integratie van allerlei disciplinaire invalshoeken, blijven kritische linguïstiek en kritische discoursanalyse afwezig.

EEN VLOTTE EN INTELLECTUEEL PRIKKELENDE UITNODIGING

De combinatie van straatetnograaf en anarchist Jeff FERRELL, Keith HAYWARDS expertise in consumerisme, beeldvorming en ruimte en Jock YOUNGS aandacht voor uitsluitingsprocessen in de laatmoderne contexten (en theoretisch sterke schouders in het algemeen) levert een prima werkende symbiose op. Het boek is helder geschreven en de drie auteurs slagen erin om de draad vast te houden ondanks verschillende thema's en punten die zij maken. De intellectuele uitdaging is *awesome* en zoals steeds brengen ze het geheel op een vlotte, boeiende en provocatieve wijze. Ik ben bewust niet spaarzaam met lovende adjectieven, de drie doen immers eer aan wat ze in de inleiding beloven.

Het boek is generalistisch, multifunctioneel, interdisciplinair en vragend naar pluraliteit, net zoals de culturele criminologie zelf. Vanuit mijn oogpunt kan men weinig fundamentele kritieken formuleren op het boek en op het cultureel criminologisch project als geheel (zeker als 'men' een kritisch reflex heeft, alsook sympathie voor fundamenteel onderzoek en progressieve verandering). Toch zijn er aspecten van het project die om verdere uitdieping vragen, al is dit wellicht een kwestie van tijd.

In vergelijking met de eerste editie, is het laatste hoofdstuk minder militant geworden (de oorspronkelijke manifest-stijl werd vervangen door een uiteenzetting van pistes en vereisten voor relevant onderzoek), het klinkt bescheidener, maar specifiek en meer doorwrocht.

Ongetwijfeld volgen er nog meer uitnodigingen: de recente ontwikkelingen gaande van individuele consumptiepatronen tot oorlogsvoering die de auteurs zo vakkundig bespreken, maken dit 'manifest' voor een jonge en reflexieve kritische criminologie relevant en prangend actueel.

REFERENTIES

- BACCHI, C. (2009). *Analysing policy: What's the problem represented to be?* Frenchs Forest: Pearson Australia.
- FERRELL, J., HAYWARD, K. & YOUNG, J. (2008). *Cultural Criminology. An Invitation*. London: Sage.
- HAYWARD, K. (2012). Five spaces of cultural criminology. *British Journal of Criminology*, 52, 441-462.
- HAYWARD, K. (2013). *Cultural criminology: past, present and future*. Paper presented at the Common Study Programme in Critical Criminology, Kent.
- HENRY, S. & MILOVANOVIC, D. (2000). Constitutive criminology: Origins, core concepts, and evaluation. *Social Justice*, 27(2), 268-290.
- KATZ, J. (1988). *Seductions of crime: Moral and sensual attractions in doing evil*. New York: Basic Books.
- MILLS, C.W. (1959). *The Sociological Imagination*. New York: Oxford University Press.
- REDMON, D. (2014). *Beads, bodies, and trash: Public sex, global labor, and the disposability of Mardi Gras*. New York: Routledge.
- SANDBERG, S. (2015). Stories of Violence: A Narrative Criminological Study of Ambiguity. *British Journal of Criminology*, Advance Online Access. doi:10.1093/bjc/azv032
- WEBBER, C. (2007). Background, Foreground, Foresight: The Third Dimension of Cultural Criminology? *Crime, Media, Culture*, 3, 139-157.